Ч. 224 (13.172). Львів, неділя 9. жовтня 1932. Pouztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Знову меншинева дебата.

Львів, 7. жовтня 1932.

Це одна з т. зв. дразливих справ, яких Рада Ліґи Націй не любить та якої проте ніяким робом не можна раз на завсіди позбутися. Факт, що т. зв. побідні держави себто Франція і військово-політичні союзники мають лише мінімальну скількість своїх земляків поза своїми державними територіями і що — навпаки — Німеччина та її колишні воєнні союзники втратили великі куски своєї державної території з численними земляками на користь побідних сусідів, — цей факт затяжів на політиці Ліґи Націй у цій ділянці та на всій долі проблеми національних меншин. Таким робом ця проблема мусіла стати одним із засобів дипльоматичної міждержавної гри на терені Ліґи, з другогож боку вона торкається кровно, найживучішими інтересами, міліонів людей, яким судилася незавидна роля „меншости".

Ціла велика спеціяльна література, стирти офіціяльних актів та ряди правників і політиків фаховців — все це свідчить про розріст проблеми національних меншин до одного з найскладніших, найважчих і найбільш актуальних міжнародніх питань. Обезцінювати моральну вартість і реальне значіння цього питання — це завдання тих держав, які не зуміли розвязати його в своїх межах бодай до того ступня, щоби їхні т. зв. меншини не мусіли раз-у-раз покликуватися на обтяжуючі міжнародні пакти й витягати свої болячки на терен Ліґи Націй. Польща, Румунія, Югославія, Греція і частинно Чехословаччина, це держави, які бороняться проти всякого висування національної проблеми на міжнародньому терені, — з другого боку Німеччина, Болгарія, Угорщина не можуть занехати оборони своїх конназіоналів, позбавлених у чужонаціональних державах можливости свобідного культурно-господарського розвитку та політичних прав. Особливо складне і сумне є становище тих „меншин", які не мають поза межами своєї державної приналежности рідної, однонаціональної держави — це т. зв. недержавні народи. Доля буває химерна: нпр. такі катальонці, які до недавна вперто „процесувалися" з еспанською владою і еспанською системою правління — сьогодні мають в самій Еспанії зовсім інші можливости задовольнення своїх претенсій. Щож казати про єдиний у світі нарід територіяльний, багатоміліоновий, з державною традицією, але — без держави й без природної опори у своїх державних земляків!

На терені Ліґи ці скарги і спори ведуться — на превеликий жаль — вічно на площині правної формалістики й на всякий лад викручуваної інтерпретації договору про охорону меншин та спеціяльних клявзуль, як нпр. клявзуля у постанові з 14. III. 1923 р. про „автономний устрій" Східної Галичини. Такі держави, як Польща й Румунія, бороняться нпр. аргументом, щоби згаданий договір про меншиневу охорону (додаток до версайського договору) простягнути і на ті держави, які його не підписали. — очевидний натяк нпр. до такої Італії, якої національна політика так болюче бє по словінцях, хорватах і тирольських німцях. Висококультурні народи, як англійці чи народи Скандинавії, завзято боронять права національних меншин. Однак навіть і ті, що боронять їх найщиріше керуючись почуттям справедливости й гуманности та зрозумінням обовязку супроти підписаного міжнароднього договору — навіть і ті держави нераз мусять рахуватися з „конюнктурою" та своїми міждержавними звязками і проявляють у цій справі виразну стриманість.

Всеж, ця справа не вгаває турбувати Ліґу і каламутити її і так сильно захитаний спокій. Вона виринула знову. Нижче подаємо звіт з останнього засідання політичної комісії Ліґи. Ясна річ — польські пресові джерела промовчують усе їм немиле та реклямують виводи п. Залеського. Остаточно фактом є, що справа перейде ще на Загальні Збори Ліґи. Дискусія буде безумовно цікава. З її приводу повернемо ще до цієї теми.

* * *

Меншинні справи в Союзі Народів.

На засіданні політичної комісії збору Союзу Народів 6. ц. м. розвинулася велика дебата, присвячена справам національних меншин. Дебата стояла у звязку з внесенням німецької делеґації, що домагається переслання до тої комісії частини звіту ґенерального секретаріяту з діяльности Союзу Народів у ділянці охорони прав національних меншин.

Іменем німецької делеґації мотивував внесення Розенберґ, стверджуючи, що меншинна проблема не втратила на значінні, тому не можна про неї забувати серед повені актуальних біжучих справ. Німецький делеґат скритикував теперішню меншинну процедуру і домагався, щоби при меншинних скаргах сторона, яка вносить скаргу, була переслухана і могла заняти становище супроти заяви, зложеної обвинуваченим урядом. Досі Комітет Трьох вдоволявся заявами урядів і на тім кінчив свою процедуру. Дальше домагається Німеччина приспішення меншинних справ, бо теперішня процедура занадто повільна. Промовець вказав на потребу оголошувати якнайширше спосіб поладнання поодиноких скарг, бо досі подавали до публичного відома дуже мале число справ, при чому оголошували тільки такі поладнання, які випали згідно з бажаннями інтересованих урядів. Резумуючи свої виводи, німецький делеґат запропонував створити постійний комітет експертів при Союзі Народів, що займавсяб тільки меншинними справами. Утворення такого комітету було би згідне з теперішньою процедурою.

Представник Югославії Фітіч зложив спільну декларацію в імени делеґацій грецької, польської, румунської, чехословацької та югославянської, які то держави підписали свого часу меншинні трактати. Промовець спротивився домаганню німецького делеґата, обстоюючи дотеперішню процедуру з меншинними справами. В тому дусі промовляв польський делеґат мін. Залеський. Делеґат Англії льорд Сесіль заявився вправді за створенням постійного комітету для меншинних справ, одначе з огляду на це, що держави обтяжені меншинними трактатами не годяться на те, він відступив від свого домагання.

Після відповіди німецького делеґата та після декларацій делеґатів югославянського і мін. Бенеша доручено справоздавцеві виладити рапорт для Збору Союзу.

—o—

Утопія та дійсність.

(З приводу „Листів з Англії" п. В. Панейка.)

Стаття з циклю дискусійних.

IV.

„Hole dich Teufel und Statistik".

(Фр. Ніцше.)

І при цій дивергенції національної вдачі, політичної традиції й темпераменту українського та російського народів пан Панейко має відвагу, гідну ліпшої справи, нам, сучасникам апокаліптичних подій, що відбуваються на українських землях, пропонувати свою політичну рецепту: **„Порозуміння з єдиним природним і єдиним можливим союзником і спільником нашим"...** (з Росією). („Діло", 12. серпня 1932). П. Панейко думає, що в союзі з Росією українці можуть „і свою соборність здійснити і повну самостійність осягнути".

Які-ж аргументи висуває п. Панейко для своєї „тези". О, тут уже йде „економіка". Про однобоко захоплених економічними теоріями марксистів російського покрою є такий анекдот: Коли такому „економічному" марксистові подавати звичайні, „людські" аргументи, то він думає критично. Колиж почати з ним з формули, що, мовляв, того й іншого вимагає „розвиток продукційних сил та інтереси клясової боротьби, то він„ почувши знайому формулу, автоматично й без жалю, в екстазі може зарізати рідного батька. Мені здається, що п. Панейко теж упадає в „економічну" екстазу, коли починає писати про незлічені природні багацтва Сибіру, і про те, що Україна, відірвавшись від Росії, зречеться „співвласности над половиною Азії". Протираєш собі очі: чи це не ві сні привиджується? Аякже! В „Ділі" п. Панейко чорним на білому показує чарівну перспективу українцям: „Дам тобі всі багацтва землі, лише, впавши до землі поклонися"...

Тільки дивна річ із тією „економічною" аргументацією. Не чули ми, щоби Польща зітхала за пануванням над Азією, не плачуть за Сибіром і Соловецькими островами держави ліліпути — Фінляндія, Естонія, Латвія. Тільки українці мають мріяти в своєму стані найглибшого поневолення про багацтва Сибіру й Туркестану!

Не мріє Чехословаччина ні інші держави, що повстали на руїнах Австро-Угорщини про інтегральну велику імперію від Дністра до Адріятику: **національну свободу** ці **народи** цінять так високо, що готові миритися з тимчасовими господарськими труднощами. Єдино українці, на погляд п. Панейка, малиб задля кольонізаційних просторів в „половині Азії" миритися з підвладним своїм положенням під російською державою. Той туман, яким так густо п. Панейко прикрив своє москвофільство твердженнями про забезпечення „самостійности й соборности" в межах єдиної імперії — не може нас завести туди, куди хотів би автор цих теорій.

Спитаємо: Чи зробила Росія колинебудь хоч один крок у напрямі визнання рівноправности України з „старшим братом"?

Ніколи. Вся російська політика щодо України, від часів Андрусова і до „пакту про ненапад" року 1932 була спрямована на **спільний** з Польщею **розділ України.**

І в цих обставинах, коли всі російські партії дивляться на Україну „аки лев рикающий", що шукає способу, хочби з допомогою західніх сусідів, нас зовсім ковтнути, пан Панейко з Парижа тішить українців надіями на „соборність і самостійність" в союзі з Росією і на спільне з Росією панування над Азією! Та-ж навіть у більшовиків, які мусіли з відомих причин на **словах** визнавати національні домагання народів бувшої російської імперії, слово „самостійництво" має те саме значіння, що „контрреволюція", як напрям ворожий інте-

ресам російської держави. За „самостійництво" комуністів на Україні виключають із партії і засилають туди, де козам роги правлять. Але це все для п. Панейка „примітивізм"...

Цікаво зазначити: „Листи з Англії" п. Панейка писані через кілька днів після відомого пакту „про ненапад" між Польщею та СРСР. Українська преса, якось не відзначила дуже знаменних реверансів між Москвою і Варшавою, що мали місце в час підписання цього пакту. Офіційні московські „Известия" писали дня 30. липня 1932 р.: „Не вина СССР, якщо до цього часу не були встановлені **дружні відносини між обома народами"** (так!) Нехай пакт про ненапад буде їх основою". З другого боку, офіціозна „Газета Польска" в Варшаві писала 7. серпня, що цей пакт „дійсно робить **неможливою** кожну протисовітську акцію з Заходу".

Чом-же п. Панейко для „політичної перспективи", що веде його аж до Тихого Океану, не зверне уваги своєї на таку „дрібницю", як взаємне гарантування „єдиним можливим союзником" тих кордонів, які проходять по живім тілі українського народу?

Треба щиро й отверто сказати з приводу паризьких дописів п. Панейка ось що: Ми всі бачимо з радістю, як за останні роки наслідком поглиблення реалізму між українцями по обох боках Збруча загоюється та глибока й болюча рана, що повстала була між „наддніпрянцями" та „наддністрянцями" наслідком відомого договору з Денікіном (1919 р.) і договору з Польщею (1920 р.). Вся маса свідомих і політично незалежних українців відкидає москвофільство й польонофільство, знаючи добре, що проти незалежних змагань України Польща й Росія йдуть і йтимуть єдиним фронтом.

На жаль, п. Панейко не змінився ані трохи від 1919 р., з часу своїх „листів" з Парижа, що були продиктували політику провідників укр. галицької армії на Великій Україні. Він вірить в „єдиного можливого союзника" — Росію... Чому-ж тоді він ремствує на тих, які „увірували" в „єдиного можливого союзника" — Польщу? „Врачу, ісцілися сам"!

П. Панейко манить українців перспективами кольонізації Сибіру й Туркестану. Глянувши правдивим оком на проблему нашої кольонізації в давніх і ближчих до нас часах, приходимо до переконання, далекого від будьякого захоплення цим явищем. Для нашого народу, невпинна кольонізаційна діяльність протягом століть була **історичним нещастям.** Через вічну флюктуацію українського населення по безмежних степових просторах ми стали „неісторичною нацією"; втратили смак до міського життя, до ремесла й торговлі, до інтенсивної культурної й організаційної діяльности. Тому, що наші „гречкосії" полюбили „і ставок і млинок" з хутором, як ідеал людського життя, міста на Україні переповнилися „чужим і ворожим елементом" (В. Антонович: „Изслѣдованіе о городахъ"). Активна, культурна, багата чужа меншість у містах на Україні запанувала над „кольонізаторами", яким не має рівних у світі. Консерватизм нашого селянина привів до того, що він, щоби не міняти своєї поетичної хліборобської професії з жайворонком і соловейком, забрив за тисячі кільометрів аж на Зелений Клин і в Канаду. А в той час в містах і на фабричних підприємствах України самої перевагу взяло чужонаціональне міщанство й робітництво. І це в тих обставинах, що Наддніпрянська Україна до 1917 року була країною **найвищих робітничих платень** у цілій **російській імперії!** З кожного погляду така кольонізація „половини Азії" зовсім **неекономна:** це розсівання енергії в безмежних просторах, що піде на користь лише Росії та західним сусідам.

При своїм курсі на „татаризацію", „башкиризацію" та інші „ації", російські більшовики **силою** задавили всі зародки національного відродження в українських кольоніях Азії. „Співвласність над половиною Азії", очевидячки, зовсім не по душі російським політичним провідникам. І цю денаціоналізацію українців в Азії провадять більшовики, в теорії „нтернаціоналісти". Яких же бичів і скорпіонів можна сподіватися від тих, що прийдуть після них у Росії до влади? У всякім разі, ждати від Московщини, що вона, будучи в ролі пана на Україні, погодиться ділитися з нами своєю „імперією" — це така бездонна утопія, яку рідко зустрінете в історії людства.

На цім місці слід зазначити ось що: при всій вазі економіки, в історії держав і націй не статистика й торговельний білянс рішають в остаточнім розрахунку, а політичні інтереси, що йдуть іноді навіть виразно проти тимчасових господарських інтересів тої чи іншої нації. Від Англії відділяється Ірляндія, хоч ірляндське хліборобство може дуже багато втратити, коли загубить англійський ринок; від Росії відділилася Польща, Латвія, Естонія і ін., хоч цим вони відрізали себе від величезного російського ринку. Дорогі природні скарби Уралу й золоті піски Сибіру, але ще дорожча **свобода,** почуття, що народ „сам собі пан" у своїй хаті-державі.

Манить п. Панейка ідея кількісної й територіальної великости. Чарівна перспектива: від Карпат аж до Камчатки! Але погляньмо реально на проблему великости народів. Чеський президент Масарик висловив ту думку, що не той народ великий, який має велике число мешканців, а той, що має **великі ідеї.** Мала Греція своєю духовою величчю затінила великий Рим, не кажучи вже про Асирію, Персію та інші „великі" народи й держави. Що мені з того, що наші „Івани Бездомні" перемандрували від Дніпра аж до Амура, коли ці „кольонізатори" лишилися на примітивному рівні культури й господарства і робляться погноєм для чужинців? Поступ не в кількости, а в **якости.** У Манджурії є 30 міліонів темних китайців, але вони мусять коритися десяткам тисяч культурних японців. 50 міліонів англійців панують над половиною світу. Не екстензивна кольонізація „половини Азії", а інтенсивна культурна праця на нашій землі, всебічне піднесення рівня наших народніх мас — ось наше завдання. Фантастичніж мрії про Україну до Тихого океану — це все „від лукавого".

П. Скит.

(Докінчення буде.)

10=ліття Першої Книжечки.

Причин неграмотности треба шукати не тільки у лихій шкільній системі, але в самій методі навчання в укладі та способі подавання того матеріялу, що його втиснено у шкільні підручники. Довоєнні шкільні читанки, особливо для народніх шкіл, грішили такою сухістю й безсистемністю і цим тільки спиняли всяку ініціятиву вчителя, коли він хотів застосувати навчальний матеріял до рівня освіти й зацікавлення дитини. Навіть шкільний буквар був складений так, що наука могла відбуватися тільки шаблюново, зовсім механічним способом. Не диво, що навчання на таких підручниках не могло дати добрих вислідів і що народня школа не тільки не давала дитині підстав до дальшої самоосвіти, але взагалі не підготовляла своїх вихованців до друкованого слова.

Такий стан тревав аж до недавніх післявоєнних років, що принесли оживлення на всіх ділянках нашого життя, і також у педагогії. Першу вдачну спробу проломити традиції довоєнного букваря зробив учитель Микола Матвійчук, склавши буквар п. н. „Перша Книжечка" й Методику навчання перших початків українського письма. Обі книжечки вийшли саме десять літ тому, у вересні 1922 р.

Перша книжечка сперта в дечому на зразках загально прийнятої американської методи одноцільних текстів, системою повісток. Живий, цікавий та суцільний текст, численні ілюстрації тільки підносять зацікавлення дитини, а рухома азбука, яку застосовано до вивчення друку та сполука науки писання з друком, незвичайно влекшують працю вчителеві, а дитині роблять науку живою і приємною.

Що система „Першої Книжечки" показалася доброю й доцільною вказує факт, що старий буквар скоро вийшов з обігу зовсім, а завели підручник Матвійчука. Скоро потім „Перша Книжечка" найшла наслідувачів: на Закарпатті „Зірчиця" Маркуша, в Польщі абетка Арнольдової.

Не сумніваємось, що така популярна книжечка поширила зацікавлення українською газетою і книжкою, яке стрічаємо сьогодні на селі.

Не тільки вчителі, але й батьки, що хотять дома дати своїм дітям перші початки грамоти, можуть перевірити на цій книжечці, як швидко та легко дітвора засвоює собі науку.

Ст. Ставничий.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 9. ЖОВТНЯ 1932.

ПРОСПЕР МЕРІМЕ 4)

Блакитна кімната.

Споживаючи у блакитній кімнаті досить скромний обід, зложений з кількох страв, вирваних із бенкету стрільців та гусарів, Левко і його приятелька терпіли багато від розмови, яку вели ті панове у сусідній кімнаті. Розмови ці йшли довкола дуже далеких від стратегії і тактики тем, які я не відважився би тут навести.

Це була ціла низка легких, майже завжди сильно перчених історій, за якими йшли вибухи реготу і нашим закоханим важко було від часу до часу не брати в цьому участи. Приятелька Левка не була пуританкою; але є речі, які несмачно слухати навіть сам-на-сам з людиною, яку кохаємо. Ситуація ставала щораз то більше клопітливою, а тому, що подавано саме панам старшинам десер, Левко вважав за відповідне піти до кухні і попрохати господаря, щоби представив тим панам, що в сусідній кімнаті є хора жінка і що вони з чемности повинні трохи менше галасувати.

Господар, як це буває на старшинських обідах, був зовсім замотеличений і не знав, кому відповідати. У хвилині, коли Левко давав йому своє доручення до старшин, якийсь кельнер жадав шампанського для гусарів, а служниця порто для англійця.

— Я сказала, що у нас нема — додала.

— Ти дурна. У мене є всі вина, які хто хоче. Я знайду йому зараз порто! Принеси мені пляшку ратафії, пляшку за пятнацять і карафку горілки.

Зфабрикувавши за одним махом порто, господар пішов до великої салі і виконав доручення, яке дав йому Левко. Це викликало спершу шалену бурю.

Потім якийсь басовий голос, який покрив собою всі інші, спитав, якого роду жінкою є їх сусідка. На салі трохи притихли. Господар відповів:

— Направду, панове, я не знаю добре, як вам відповісти. Вона гарненька і несмілива. Марія-Іванна каже, що має обручку на пальці. Можливе, що це панна молода по шлюбі, яка приїхала сюди на пошлюбну ніч, як це часто буває.

— Молода? — заревіло сорок голосів — вона мусить прийти цокнутися з нами! Ми випємо на її здоровля і навчимо її молодого подружих обовязків!

Після цих слів почувся брязкіт численних остроґ і наші коханці завмерли зі страху, думаючи, що їх кімнату візьмуть приступом. Але нагло почувся голос, який спинив усіх. Видно було, що це говорив начальник. Він закинув старшинам, що вони нечемні і наказав сідати та говорити потихо і без крику. Потім докинув ще кілька слів, але завадто тихо, так, що в блакитній кімнаті не було їх чути. Їх вислухали старшини з покорою, але всетаки не без деякої стриманої веселости. Від цієї хвилини в салі старшин панувала деяка тиша і наші коханці, благословлячи спасенну владу дисципліни, почали свобідніше розмовляти... Але після таких переходів треба було часу, щоби знову віднайти ніжні зворушення, які сильно розвіяв неспокій, втома подорожі, а особливо простакувата веселість сусідів. Та в їхнім віці це справа не така дуже трудна і вони незабаром забули про всі неприємности своєї авантурничої виправи, щоби не думати про нічого більше, як тільки про її найприємніші сторінки.

Вже думали, що з гусарами настав мир, але гов! Це було тільки перемиря. У хвилині, коли цього найменше сподівалися, коли були на тисячі миль від цього земного світа, загреміло раз двацять чотири труби в супроводі кількох пузонів відому французьку пісоньку: „Перемога все за нами!" Як спротивитися такій бучі? Бідні коханці були близькі плачу.

*

(Продовження буде.)

Відгомін „Листів з Англії“.

Д-р Василь Панейко у власній обороні.

Від Редакції: Після опублікування „Листів з Англії“ на сторінках „Діла“ появилась була в одному львівському українському тижневику замітка про те, немов-то вони запозичені у п. Юніюса з паризьких російських „Последніх Новостей“. Потім накинувся з тимсамим закидом на д-ра В. Панейка паризький „Тризуб“, а за ним польська преса. Д-р Панейко вияснює цю справу в понижчих рядках, які ми льояльно друкуємо.

З надісланих мені вирізок із ґазет польських і навіть українських бачу, що мої дописи, поміщені в місяці серпні в „Ділі“, не що інше, як плягіят; я їх, мовляв, „дослівно“ перебив від чужих, тай ще „затаїв“ джерела, звідки я „їх“ узяв. Не будь цих крадених джерел, не булоб і моїх дописів, а не будь цих дописів, то не булоб і тих фальшивих тонів, якими я грішний наважився колотити політичні настрої.

Що всім без виїмку польським колам мої несміливі, фрагментарні, цензурними труднощами спутані спроби піддати з ріжних сторін у сумнів політичну доцільність нашого русофобства, — не подобаються, як щось, що влучає в саму суть польських замислів щодо Галичини, Росії й Німеччини, — це вповні зрозуміле. Так само зрозуміле, що супроти моїх спроб виступають УНР-івські кола і що вони невиґідну їх гараздам людину обкидують лайками, клеветами й доносами та що силкуються проти моїх річевих арґументів висунути диверсію наклепів,— це теж лежить у природі річей і я їм цього навіть за зле не беру. Але коли деякі незалежні українські часописи роблять те саме, то для мене знак, що русофобська течія захопила навіть ті кола нашої публіцистики (не говорю: нашого народу, бо я певний, що в ньому здоровий інстинкт племінного самозбереження ще не погас), яким у добрій вірі видається, що вони буцімто і за соборність, і за визволення Рідної Країни від загину, і проти оконечної затрати відомих земель. І саме з уваги на ці кола я рішився написати цих кілька стрічок.

Так, Панове Товариші, я в своїй публіцистичній праці брав, беру і далі буду брати звідки тільки міг, звідки можу і звідки буду могти — всі ті елементи думок і теорій, фактів і арґументів, речення й вислови, уступи й сторінки, які по своїй совісти вважаю за потрібне (або принаймні за цікаве) передати українському читачеві, та які здатні скріпити його засіб політичного знання, збогатити його політичну думку, загострити його політичний змисл. Елементи ці я беру, де можу, з книжок, з ґазет, без огляду на їх партію і мову, навіть з польських і російських. Елементів цих я ніколи живцем (тобто: по мертвецьки) не передавав, не передаю, і дасть Бог, не буду передавати в своїх статтях і дописах: я ними користуюся для своєї власної думкової конструкції і так перетворюю їх доцільно, по своєму, на щось нове і моє власне, як їх авторам (тай то: „авторам“, бо хто нині справді оригінальний автор у публіцистиці?) і не снилося і з чим вони певне й не погодилисяб. А заголовки „джерел“ я наводжу в своїх статтях тільки виїмково: лише тоді, коли мені хотілосьби заохотити когось з читачів купити дану книжку і прочитати її цілу. Позатим увесь „учений“ (і псевдо-учений) баляст „джерел“ і цитатів я свідомо й доцільно відкидаю з газетних статтей — можливо, що покористаюсь ним (але й це тільки маленькою частиною його) в книжці про „Закони Української Політики“, яку приготовляю. Я, вірте мені, Товариші, знаю що роблю; зосібна знаю, що мої „інкриміновані“ дописи з серпня таки мої, своєю суттю, своїм змислом і навіть своєю формою — мої, а не Юніюса, ні Бертрана, ні Бенвіля, ні кого-небудь іншого. Нецікаво Вам їх читати, то й не читайте. А коли хочете зацькувати зусилля політичної критики і провірки теоретичної, коли хочете затровити людину, яка в добрій вірі, не претендуючи на непомильність, силкується служити свому народові і своїми відомостями і своїм досвідом, тай знеславити часопис, який толерантно, дарма що відпорно, ставиться до критичного зусилля, — то для мене це хіба познака, що Ви далі хочете варитись у своїй політичній юшці та що радо й добровільно хочете нести ті орієнтаційні наочники, про які я думав був, що вони накинені Вам без і проти Вашої волі.

Василь Панейко.

Хай буде що хоче.

Берлінський кореспондент париського щоденника „Де Капіталь“ мав розмову з відомим німецьким політиком і промисловцем Рехберґом, що після довшої конференції виходив від канцлера Папена. На запит, що задумує Німеччина, Рехберґ відповів, що уряд Папена рішений за все. Німеччина буде зброїтися за згодою або без згоди інших держав. Хай буде, що хоче. Німеччина створить міліцію для комплетування райхсвери, виеквіповуючи її в новочасну зброю і воєнний матеріял та вводячи обовязкову військову службу всупереч клявзулям версайського трактату, хочби грозила нова окупація Надренії.

Канцлер Папен, говорив Рехберґ, витягнув руку до Франції, пропонуючи їй мілітарну умову. Всякі спірні проблеми можна би управильнити в безпосередніх розмовах між Еріотом і Папеном, в яких взяли би участь теж члени обох держав. Еріо цю пропозицію відкинув. Відкинув теж пропозицію мілітарного союзу. Пропозиція передбачувала мілітарну перевагу Франції — 500 тисяч французьких вояків і 300 тисяч німецьких. Передбачена була теж тісна співпраця ґенеральних штабів обох держав. Коли німецькі старшини були би приділені до французького ґенерального штабу і навідворот, серед таких умовин не могло би бути бесіди про тайні зброєння.

У відрізненні від усіх своїх противників ф. Папен ніколи не лучився з Анґлією і Зл. Державами, зате Франція старається дальше протиставити Німеччині спільний фронт сиґнатаріїв версайського трактату.

Взаємини між Францією і Німеччиною можуть бути або дуже добрі або дуже злі. На щось посереднє нема місця.

Спростування Львівського Городського Старости про побиття хлопців у Волкові.

Дотично нотатки, поміщеної в рубр. „Новинки“ в час. „Діло“ ч. 167 з дня 31. 7. 1932 п. заг. „Стражаки били, а поліцай придержував“— за підставі пар. 19. пресового закону з дня 7. 12. 1862 р. В. Д. З. ч. 6 з р. 1863. прошу помістити в найближчому числі часопису в спосіб і щодо місця уміщення і друку (черенок) ідентичний цілковито з тим, в якому була поміщена повища нотатка, — отсе спростування:

Неправдою є, начеб-то в дні 24. липня ц. р. в селі Волкові, львівського повіту, після відпусту в місцевім рим.-кат. костелі, на який прийшли між ін. мешканці громади Жиравка, почав якийсь постерунковий п. п. переводити ревізії у прибувших з Жиравки на вулиці і коли один з ревідованих запротестував проти цього, тоді постерунковий візвав на поміч „стражаків“, котрі побили палицями Стефана Лиса і Василя Ленартовича, обох з Жиравки, а в тому часі постерунковий придержував битих. Натомість правдою є, що: на фестин у Волкові, влаштований в часі відпусту в дні 24. 7. ц. р. Охотн. Сторожею Пожарною, прийшла група парібків з Жиравки, а між ними були: Муза Петро, Лис Стефан і Василь Ленартович. До ст. пост. Філінського і пост. Ровчковського Яна з постерунку пол. що повнили тоді службу, звернувся Курса Антін з Товщева з інформацією, що Муза має револьвер і що прийшов на фестин, аби викликати авантури. Тоді ст. пост. Філінський візвав Музу, аби пішов з ним на постерунок з метою перевести в нього ревізію, чому він енерґійно противився і ставив ст. пост. Філінському опір, коли той при помочі пост. Ровчковського хотів його силою спровадити. Тому, що сутичка з Музою у присутности інших парібчаків могла викликати авантуру, ст. пост. Філінський обмежився до ерешукання одіння Музи на місці, а переконавшись, що той зброї не має, його пустив. В тому самому часі близько згаданого місця парібки з Волкова, Милятич, Давидова і Товщева, на тлі істнуючих антаґонізмів, почали виганяти парібків з Жиравки, при чому були побиті: Лис Стефан і Василь Ленартович.

Одначе як устійнено на підставі зізнань наочних свідків: Брайтвізера Кароля, Мрока Яна, Тарновського Яна з Волкова і Курси Антона з Товщева, вище згаданих Лиса і Ленартовича побили не стражаки в одностроях, а звичайні сільські парібки і не вприсутности поліції, але в часі її неприсутности, заки поліція вспіла з місця, де відбувався фестин, надбігти на місце бійки і зігнати. Додати слід, що Василь Ленартович, утікаючи, витягнув з кишені штилет і старався затакувати ним тих, що гнались за ним; одначковож ті штилет у нього відобрали і віддали прибувшим на місце постерунковим.

Справників побиття Ленартовича викрито в особах: Сливки Рудольфа і Здеби Петра з Давидова та Стефана Пердали з Товщева, про що донесено до Городського замісцевого Суду у Львові через постерунок п. п. у Волкові, а незалежно від того на Василя Ленартовича виготовлено донесення за посідання недозволеної зброї.

Справників побиття Лиса Стефана не викрито, а то з причини замішання, яке повстало в часі авантури.

Львівський Городський Староста:
(Підпис нечиткий).

Успіхи китайських партизанів.

МОСКВА, 7. Х. ПАТ. Із Харбіна повідомляють, що китайські партизани перервали залізничу комунікацію між Харбіном і Ціцікаром. Після завзятого бою партизани здобули місто і стацію Анда, обсаджуючи її сильним відділом. Одночасно вислали значні відділи здовж східно-китайської залізниці в напрямі на Харбін і Ціцікар. У здобутих місцевостях повстанці проклямували владу китайської республики. Залізничий рух на захід від Харбіна перерваний. Біля Анантсі йде бій між повстанцями й японськими відділами. Японці зміцнюють фортифікації Ціцікару.

Перший крок Ірляндії.

ДЕБЛІН, 7. Х. ПАТ. Де Валера сказав, що заключена умова це ледви перший крок на шляху, який стелиться перед Ірляндією. Годі вже тепер передбачити дальший розвиток подій. Підчас учорашніх розмов англійський уряд показався схильним до уступок, коли Ірляндія зобовяжеться платити ануїтети вже підчас переговорів. Одначе Де Валера не приняв цієї пропозиції. Справу ґен. ґубернатора Мек Нея Де Валера промовчав.

Соціялісти про німецькі уряди.

МІНХЕН. 7. Х. ПАТ. Соціялістична „Мінхенер Пост“ обговорюючи дотеперішню діяльність урядів „баронів і ґенералів“, стверджує такі вислідн цих урядів: фермент серед населення німецької республики, загострення господарської кризи, протекційний дарунок 2 і пів міліярда марок у виді податкових бонів для великого промислу та пляни зброєнь, які довели до конфлікту з цілою Европою.

Конференція 5 держав не відбудеться.

ПАРИЖ, 7. Х. ПАТ. Амбасадор Великої Британії повідомив 6. ц. м. вечором премієра Еріота, що британський уряд рішив відложити речинець проектованої конференції 5 держав.

Франція не дивується.

ПАРИЖ, 7. Х. ПАТ. Відложення проектованої льондонської конференції не викликало, як зазначує аґенція Аваса, ніякого здивування. Від самого початку вигляди пляну Мекдональда були досить проблематичні. Німецька республика, яку хотіли цим шляхом спонукати до ревізії постанови у справі дальшої участи в розброєній конференції, заняла вороже становище з моментом, коли її домагання рівноправности у зброєннях не здобуло успіху. Серед таких умовин льондонський зїзд був би безпредметовим або без шансу успіху, що зрозумів „Форін Офіс“, не обстоюючи свого проекту, засудженого на невдачу.

Червона армія без чобіт.

МОСКВА, 7. Х. ПАТ. Часопис „Красний Воїн“ повідомляє про щораз частіші листи вояків червоної армії, які жалуються на недостачі в одежі. В одному відділі т. зв. внутрішньої охорони вояки не мають чобіт і тому не можуть робити вартової служби. Подібні листи приходять від інших відділів.

Шведський король не їде на шлюб.

БЕРЛІН, 7. X. ПАТ. Як повідомляє „Берл. Ґтт." шведський король відмовився приїхати на шлюб свого найстаршого сина зі Сиб'лею Кобурською. Постанову цю умотивували, що „так спеціяльно уложилися обставини". Часопис твердить, що справжньою причиною є те, що кн. Кобурґ-Ґота вдержують ближчі взаємини з Ґітлером і нац.-соц. рухом.

—o—

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ КАТОЛИКІВ У МЕКСИКУ.

МЕКСИК, 7. 10. ПАТ. Законодатна влада стейту Вера Круз приняла декрет, що відбирає всім католицьким священикам горожанські права, а урядові признає повновласти до негайного перебрання на власність церковних маєтків і вихіснования їх для світських цілей.

—o—

ХТО БУДЕ ПРИ КЕРМІ ГРЕЦЬКОГО УРЯДУ?

АТЕНИ, 7. 10. ПАТ. Калдаріс домагається, щоби йому дали якнайширші повновласти в справі створення уряду. Венізельос думає, що Кальдаріс міг би станути на чолі уряду широкої коаліції, або навіть нац. єдности. Одначе як провідник партії, яка не здобула в виборах форм. більшости, не може дістати повновластей ін блянко, ані створити уряд більшости.

—o—

ВОКЕР НЕ ХОЧЕ БУТИ БУРМІСТРОМ.

НЮЙОРК, 7. 10. ПАТ. Управа міста Нюйорку дістала від бувш. бурмістра Вокера, (який тепер є на чердаку корабля, що пливе з Европи до Зл. Держав) радіотелеграму, в якій повідомляє, що не думає старатися здобути мандат бурмістра Нюйорку в виборах 8. листопада. Це тому, що він ставить інтерес партії понад особистий інтерес. Тому управа партії поставила кандидатуру О'Браєна.

—o—

ХТО ВБИВ ДИМІТРОВА?

ВІДЕНЬ, 7. 10. ПАТ. Справа вбивства високого болгарського службовця Димітрова біля Лінцу виясняється. Вбили його македонські терористи з групи Михайлова. В одежі вбитого жандармерія найшла тайні документи й лист із погрозами. З того виходило би, що Димітров, переслідуваний терористами, втік в одязі мандрівного ремісника до Австрії. Тут терористи вислідили Димітрова та вбили біля Лінцу.

ЗАГАДОЧНИЙ ВИЇЗД ЛІТВІНОВА.

БЕРЛІН, 7. 10. ПАТ. У звязку із загадочним виїздом Літвінова зі Женеви німецька преса повідомляє, що більшовицький комісар закордонних справ приїхав інкоґніто до Берліна, відки поїде мабуть на кілька днів у Москву. Опісля вернеться знову у Женеву, щоби взяти участь у засіданні президії розброївої конференції. „Д. Альґ. Цтґ." зазначує при цьому, що більшовицька делєґація дуже песимістично дивиться на теперішній стан переговорів із Румунією. Остання стріча моляв не дала ніяких наслідів. Літвінов іще перед виїздом із Берліна нібито скомунікувався особисто телефоном із міродатними чинниками в Москві.

Ширіть наш часопис!

Байдужність до рідної незалежної преси, купування чужинецьких газет та одночасне замилування до політиканства і критики національної політики і всіх проявів організованого національного життя — це найяскравіший і найпоганіший показчик нездорових громадських відносин.

ВІДКЛИКАЛИ 8 АВСТРІЙСЬКИХ ПОСЛІВ.

ВІДЕНЬ, 7. 10. ПАТ. Учора відкликали 8 австрійських послів із европейських столиць, м. н. також посла у Варшаві. Також наступлять зміни на становищах пресових аташе, яких скількість зменшать з огляду на ощадність.

—o—

ПІСЛЯ ВІДЛОЖЕННЯ ЛЬОНДОНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ПАРИЖ, 7. 10. ПАТ. Згідно з вістками, які зібрали на Ке д' Орзей, відложення конференції 4 держав не означає, що будуть робити старання, щоби запевнити розброїній конференції оконечний тріюмф. Становище Франції щодо того ясне. Ліґа Націй, що взяла в свої руки справу розброєння, повинна далі ним займатися, навіть колиб німецька делеґація вперто обстоювала своє становище, що не візьме участи в конференції.

БЕРЛІН, 7. 10. ПАТ. Вчора передполуднем Еріо, заки дав відповідь на анґл. пропозицію, щераз подав амб. Тірелеві поважні правні й фактичні застереження, які, на його думку, велять не відбирати Лізі Націй прероґатив, які їй запевняє пакт в ділянці безпеки, а теж і уст. 164. версайського трактату в ділянці мілітарного статуту Німеччини. Про ті застереження британський амбасадор у Парижі повідомив негайно міністра Саймона.

Вістка, подана прем. Еріотові льордом Тірелем про відложення проектованої Мекдональдом конференції, доказує, що фр. застереження в Льондоні приняли з належним зрозумінням.

БУРЕВІЙ НАД ПАЛЕСТИНОЮ.

ПАРИЖ, 7. 10. ПАТ. Із Палестини повідомляють, що буря, яка лютує на всьому побережі Середземн. Моря, заподіяла великі шкоди. Місто Тель Авів не має електрики. Буревій повиривав тел. стовпи. Як звичайно запала в місті темнота, настав переполох. При будові нового віядукту Бер Сальомон буревій знищив 27 бараків. Знищена теж частина земних плодів.

ХТО ВИГРАВ НА ЛЬОТЕРІЇ?

ВАРШАВА, 7. 10. ПАТ. Сьогодні в 25-ому дні тягнення клясової льотерії головніші виграні впали на такі числа: 300.000 зол. — 153.129, 15.000 зол. — 73.838, 10.000 зол. — 2.545, 71.262, 8.211, 116.486, 5.000 зол. — 795, 3.000 зол. — 9.138, 19.599, 51.933, 54.115, 61.436, 62.152, 63.558, 135.170.

НОВИНКИ

— **Відчит д-ра Д. Донцова:** „Совітська молодь і ми", відбудеться в неділю 9. ц. м., год. 6, в салі „Бесіди" (Нар. Дім). 609 1—2

— **Дня 15. жовтня ц. р.** відбудеться у малій салі Народнього Дому III. пов. чайний вечір для членів „Карпатського Лещатарського Клюбу" та впроваджених членами гостей. Вступ за добровільними датками на будову лещатарської домівки в Славську. 623 1—3

— **Велике свято в Духовній Академії** В неділю 9. ц. м. відбудеться святочна інавґурація на гр.-кат. Богословській Академії у Львові при вул. Коперника ч. 36. з таким порядком дня: Год. 8.30 архиерейська Служба Божа в церкві Св. Духа, відтак в авлі: 1) хор питомців: „Хваліте Бога" — псалом Лірина, 2) звідомлення о. ректора д-ра Й. Сліпого за мин. рік, звідомлення про відкриття фільософ. факультету і Музею Богословської Академії у Львові, 3) „Фрескове малярство доби Палеольогів на Україні" — реферат проф. д-ра В. Залозецького, 4) оглядання експонатів у Музею Академії. Після того в год. 12. вполудне в городі Дух. Семинарії відбудеться відслонення памятника Митрополита А. Шептицького, роботи арт. Коверка. В часі відслонення памятника співатиме хор питомців і відповідну промову виголосить ректор Академії о. д-р Сліпий. На випадок непогоди відслонення памятника відбудеться в неділю 16. ц. м.

— **На будову нагробника Ів. Франкові** за час від 1. X. до 7. X. 1932. зложили: Т-во „Дністер" 200 зол., кооп. „Будучність" (Тернопіль) 100 зол., проф. Іл. Брикович (Тернопіль) 5 зол. Укр. Кооп. Банк (Делятин) 68 зол., Обєднання укр. організацій (Америка) 50 ам. дол., „Центросоюз" (Львів) 15 ам. дол., „Народня Гостинниця" (Львів) 100 ам. дол., п. О. П. 5 ам. дол. — Разом 373 зол. і 85 ам. дол.

Преса інформує про події сучасности; ті, що не знають їх, не знають світа, в якому живуть.

— **Апель до Львівської Кураторії.** Пишуть нам: У народніх школах в Конюхові і Колодниці, пов. Стрий, в яких нема ані одної дитини латинського обряду, приневолюють учителі наші діти відмовляти молитви перед і по науці в польській мові, уложені римо-кат. єпископатом. Хоч місцевий парох о. К. Петрушевич проти того протестує, учителі роблять далі своє, чим викликують серед селян велике негодування і роздразнення. Можеб Кураторія нарешті щось у цій справі зарядила і не доводила людей до крайности?

— **Як польська преса зловила підпалячів у Яворові?** З ч. 10080 „Газети Поранної" довідався Яворів, що спричинником дивних пожеж недавніх днів у Яворові є „студент VIII. ґімн. кл. зі Львова та два молодці з Яворова". Споміж арештованих тільки одинокий Вол. Кунанець є учнем VIII. ґімн. кл. зі Львова. Його справді заарештовано 4. ц. м. і привезено до Яворова до маґістратської темниці. Та незабаром, 5. ц. м. його випущено на волю через брак всякої основи на арештування. Краківський „Курєрок" і решта польської преси вже вигукують: „Учень ґімназіюм українскеґо подпалячем". Поліція веде дальше слідство у справі згаданих пожеж.

— **10-літні піяністи у львівському радіо.** Довідуємося з Дрогобича, що два тамошні піяністичні феномени, 10-літні: А. Ґерстенфельдівна і С. Сапрун, ученики знаного педаґоґа проф. Г. Шалата, виступлять небавком зі самостійними програмами перед мікрофоном львівського радія. Про точний речинець їх виступу повідомимо.

— **Що про грабунковий напад на о. Шпінера.** Дістаємо отсі рядки: Вчора, 3. жовтня ц. р., ок. год. 6.15 вечором ішов я дорогою від маґістрату до ринку в Долині. Несподівано приступило до мене двох панків, які представившись як податкові екзекутори, спиталися мене, чи я заплатив уже всі податки. А коли я дав вимикаючу відповідь, зарядили в мене особисту ревізію, проти чого я запротестував. Тоді під загрозою револьверів мене ограбували і забрали у мене 900 зол., які я перед двома годинами відібрав як місячну платню для священиків з почти. Забравши гроші, моментально зникли в темряві. Очунявши зі страху, дав я зараз знати на поліцію, та за злочинцями наразі слід загинув. — **о. Семен Шпінер, парох і декан у Солукові.**

— **Самогубство возного.** На Левандівці при вул. Варшавській ч. 11 застрілився 27-літній Володислав Гутеня, возний Каси Хорих у Львові. Причина: втрата служби.

— **У Сколім зловили двох львівських дефравдантів.** Йосиф Бардах, власник крамниці при вул. Косцюшка 8 у Львові дав був свому 17-літньому помічникові Вол. Лесінському 1.900 зол. на викупно векслів. Лесінський постановив за ті гроші пуститися в світ на мандрівку і взяв собі за товарища подорожі шлюсаря Ігн. Ляйнволя. Всі майже гроші оба видали на закупно ріжних річей, а лишили собі невеличку готівку на залізницю. Хотіли втікати до ЧСР. В Лавочнім поліція арештувала обох.

— **Польські селяни закололи екзекуційного контрольора.** У Дзялдові, на Поморі, помер Чеслав Блотніцький родом із Перемишля. Блотніцького, як податкового контрольора, вислали були, щоби припильнував діяльність службових секвестраторів. Ці функціонарі стрінулися зі спротивом польських селян. Вони теж кинулися з вилами на Блотніцького. Поколений та окровавлений впав на землю. Його перевезли до Дзялдова, та він там небаром помер.

— **Смерть із причини екзекуції.** До молочарні Сари Гольдберг у Тернополі прийшов екзекутор і хотів відчинити шуфляду каси. Гольдбергова хотіла цьому перешкодити та в суперечці так схвилювалася, що дістала серцевої атаки Заки прийшов лікар Гольдбергова померла.

— **Влом до церкви.** Невислідженї злодії вломилися до церкви св. Миколи в Комарні. Вкрали 23 зол., велику срібну чашу вартости 300 зол., корону з позолочуваною кулею вартости 45 зол.

— **Влом до почтового уряду.** До почтового уряду в Кросценку біля Добромиля вломилися злодії та вкрали почтових марок вартости 400 зол. і вартостевий лист із 30 німецькими марками.

— **Розстріляли шпигуна.** Перед наглим військовим судом у Люблині станув старший стрілець Владислав Гофман із 24. п. п. за шпіонажу в користь сусідної держави. Після короткої розправи трибунал засудив його на кару смерти. Президент республики відкинув прохання оборони про помилування, наслідком чого Гофмана розстріляли.

— **Невдале купно гусей.** Торговець гусьми Томовяк мав закупити більшу партію гусей для Варшави та Лодзі і приїхав зі своїм спільником до Ґрудзьондза. На залізничому дворці заступив їм дорогу якийсь панок і заявив готовість помогти їм в інтересі, бо, мовляв, знає місцеві відносини. Щоб обговорити справу, він завів їх до готелю. Після могоричу оба торговці вийшли з кімнати, щоби полагодити наглу потребу, але коли за хвилину вернули, незнакомого посередника вже не застали. Разом з ним пропали їх гроші в сумі кільканацятьох тисяч зол., які лишили були на столі. Поліція шукає за злодієм.

— **Родинна траґедія.** Василь Клейнута, господар у Підпечарах пов. Товмач, мав безнастанні сварки з родиною з причини маєтку. Перед кількома днями сварка скінчилася тим, що він стрілив з револьвера у груди жінці Варварі, убиваючи її на місці. Опісля застрілив тестя Івана Бойчука, впакувавши йому кулю в голову і крім того постріляв тещу Параску. На тім стрілянина не скінчилася. Василь пішов над беріг ріки Ворона і тут останнім вистрілом з револьвера відобрав собі життя. Він упав у воду, звідки його трупа виловили. Тяжко ранену Параску Бойчукову відставили до шпиталю в Станиславові.

— **Сніги.** З ріжних сторін Европи приходять вістки про перші сніги. У півн. Італії обнизилася дуже температура. В Дольомітах упав перший сніг. У баварських горах на деяких верхах сніг упав верствою на 1 м. високою. У Норвеґії лютувала сніговія, від якої потерпіли околиці Тронтгейм і Ререс, де ще почасти не зібрали збіжжа, там воно знищене. В деяких місцевостях сніг на півтора м. глибокий. В ріжних частинах країни зал. і автобусова комунікація перервана.

— **Після землетрусу в Греції.** На основі офіціяльних обчислень втрати матеріяльні і людські підчас недавного землетрусу на Халькидійському півострові виносять: 149 убитих осіб, 403 ранених, 3.400 домів зовсім знищених і 20 тис. осіб без даху над головою.

— **Зменшення народин в Европі.** Населення в Німеччині постійно зменшується. Вирахували, що як число народин падатиме так далі, то за 15 літ буде там 10 міл. людей понад 65-літніх, удвоє більше як дітей до 15-го року життя. У 1931 р. було у Берліні на 1000 осіб 8,7 народин, у Парижі 14,9, у Льондоні 15,8, у Ню-Йорку 20 на тисячку. Після війни у всіх країнах, з виїмком Італії та Голяндії, подружі пари почали „рахуватися" з дітьми.

— **8 міліонів за один баль.** Пенсильванський сенатор Джеймс Девіс стане перед судом за розтрату міліонів громадського гроша. Коли Девіс був мин. року генеральним секретарем міністерства праці, йому доручили зорганізувати великий добродійний баль на дохід чахоточних дітей. Баль удався знаменито, добродійне товариство заробило на чисто 4 міл. доляри. Тепер вийшло наверх, що Девіс видрукував 25 міл. білетів по 25 центів. Усі ці білети були продані. Весь дохід повинен був бути 12 міл. дол. Де пішло 8 міл.? — на це Девіс дасть відповідь перед судом. На білетах не було зазначено, де баль відбудеться, бо трудно було найти салю на 25 міліонів гостей!

З концертової салі.

Фортепяновий концерт Р. Савицького.

В четвер 6. ц. м. виступив у салі Лисенка у Львові вперше із самостійним фортепяновим концертом молодий пяніст, п. Роман Савицький, колишній абсольвент Музичного Інституту ім. Лисенка, який у цім році покінчив „майстерську" школу фортепяну кляси проф. Курца у Празі. Програма концерту була незвичайно богата, обіймаючи всі майже важніші галузи великанської фортепянової літератури — від клясиків Баха й Бетовена до романтиків Шумана й Ліста з одного боку, та до імпресіоніста Debussy й українських фортепянових композиторів Ревуцького та Барвінського з другого боку.

П. Савицький є уродженим пяністом, а саме у значінні технічнім; він умів легко засвоїти собі всі високі технічні вимоги, що їх нині ставлять до пяніста: тугу пальцівку, як і тонкі нюанси удару, пластичну та прецизну ритміку й динаміку, спосібну до контрастових ефектів, укінці прецизну педалізацію. З усім тим лучиться у нього добра і певна память, психічна погода, свобідний (не переборщений) темперамент і шляхотний т. зв. пяністичний „Schnitt" чи „Schliff", конечний для віртуоза. З усіми тими прикметами п. Савицький явився так само дуже добрим Бахістом і Бетовеністом, якого трудний сонатовий стиль не всі пяністи вміють засвоїти, як і бездоганним виконавцем брилянтного стилю Ліста (концертовий Етюд f-moll і майже нечуване на концертах „Скерцо і Марш"), а також поданого у наддатках Шопена (Вальс as-dur і Колисанка). Тільки у „Симфонічних Етюдах" Шумана пяніст почував себе мабуть трохи менше свобідно і тому щодо інтерпретації деяких частин можнаб мати деякі застереження, а питома технічна пластика п. Савицького у них не заблисла в тій мірі, як у інших творах. Натомість прекрасно вийшла суїта „модерного клясика" Debussy і мініятури українських композиторів: улюблені пяністами прелюди e-moll і fis-dur В. Барвінського та цікаві прелюди Ревуцького.

Нову появу молодого талановитого пяніста на нашому музичному овиді треба повитати якнайгоряче і побажати йому найкращого успіху в тісних умовинах нашого життя.

Ст. Людкевич.

Із судової салі.

ПІД ЗАМІТОМ ПРИНАЛЕЖНОСТИ ДО УВО.

Першого дня розправи (четвер 6. жовтня ц. р.) проти обв. Т. Охримовича й обв. М. Берана приступлено після відчитання акту обвинувачення і переслухання обох обвинувачених, до переслухання прокураторських свідків.

Перший свідок *Іван Тимчишин*, якому, як каже акт обвинувачення, обв. Т. Охримович мав забрати 600 зол., заявив що концепцію грабіжі грошей підсунули йому на станиці поліції підчас первісного переслухання. Тому на припоручення прок. Мостовського арештовано того свідка і відставлено до суд. вязниці.

ДРУГИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

В пятницю зізнавали далі прокураторські свідки. Свідки *Король Гутовський* і *Франціїшек Сломяни*, комендант станиці поліції в Завадові біля Стрия, піддержували своїми зізнаннями акт обвинувачення у цілій його основі. Далі зізнавав св. *Іван Демчишин* корисно для обвинувачених. Коли його сконфронтовано зі свідком Ф. Сломяним, Демчишин заявив, що саме при переслуханні на станиці поліції в Завадові св. Сломяни бив його і тому він зізнавав первісно некорисно для обвинувачених, а головно для обв. Т. Охримовича.

Присуд западе в суботу вечором.

Дописи.

ЛУЦЬК. (*Про все потрогу.*) Дня 2. жовтня відбулися загальні збори батьків луцької приватної гімназії, на яких головував п. Білогуб, секретарював п. Вишнівський. Керманичів „вуїстів" не було. Невже вони зрозуміли, що завели гімназію в матеріяльному відношенні у сліпий кут і що українське громадянство мусить взятися до роботи, аби знову здобути для гімназії втрачену прихильність мас? Усунувся цілковито й п. Петриківський, дотеперішній голова батьківського комітету. До нового комітету вибрані: п.п. Редькова, Хилевська, Вербицька й Сочинська і пп. Филипович, Щербатюк, Білогуб та о. Пащевський. Зібрані висловили чимало цінних думок щодо ведення виховної праці в гімназії і між іншими цільними внесками приняли внесок п. Вишнівського про зменшення членської вкладки і вписового до „Т-ва Лесі Українки", яке є концесіонарем гімназії, щоб дати можливість бути членами т-ва широкому загалові батьків. Треба зазначити, що Т-во Лесі Українки, яке захопили у свої руки певняки, довели гімназію до рошучливого становища. На Волині починаються редукції, а навіть перекидання до Конґресівки тих українців-наддніпрянців, які не дуже горнулися до певнівщини. У звязку з переведенням на нелеґальне положення „Сельроб-Єдности" скрізь по селах і містах переведено масові арешти. Частину арештованих випустили на волю після переведення їх реєстрації. При цьому треба зазначити, що були затримані й особи, які нічого спільного з сельробами не мали. — В ночі з 29. на 30. вересня невідомі замасковані люди напали на дім чеха в кол. Княгининку на Луччині, забрали готівку, яка була в хаті і зникли без сліду. Про напади, грабунки, а навіть і вбивства доводиться чути у нас щораз частіше. *Х.*

ПІДБЕРІЗЦІ к. ЛЬВОВА. (*Дещо про діточий садок.*) У нас народня праця йде гарно. Одним з доказів цього є праця діточого садку, який вела п. Дмитерківна. Діточий садок заснувався у нас в половині липня. Душею його був очевидно невсипущий о. дек. Осташевський. Вже по двох неділях відбулося у нас „Свято Матери" у виконанні майже виключно дітей із садку. По двох тижнях знову попис дітей із садку. У людей незвичайне вдоволення. Неодному батькові чи матері закрутилася сльоза коли трилітня дитина навколішках благала в Бога кращої долі для України. Постановили ще один місяць вести садок. І 15. вересня другий спеціяльний попис дітей садку: прощальна промова о. дек. Осташевського, а дальше деклямації, співи, танки дітей... Всі одушевлені, захоплені. Всі розходяться з якимись розяснимими обличчами, мабуть усі вірять, що як не їм, то отсим їх найменшим, яких вже змалку навчили любити свою Велику Матір, доведеться дожити кращих часів. Попри о. Осташевського не можна поминути й повної посвяти праці п. Дмитерківної, яка вела садок на вдоволення всіх батьків. — *Батько.*

СПОРТ.

УКРАЇНА — Т. Ш. Л.

В неділю 9. ц. м. в год. 3. попол. розіграє Україна товариські змагання з одною з найліпших дружин львівської Б-кляси, Т. Ш. Л., на Левандівці. Попередять змагання дружин молодших. Доїзд трамваєм ч. 8.

МИСТЕЦТВА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТА У СИТКІВЦІ.

Фінали мистецтв українських студентів у ситківці та змагань за мандрівну нагороду „Медичної Громади", що мали відбутися в середу, відбудуться в неділю 9-го жовтня в год. 11 передпол. на токах Л. К. С-у при вул. Войтіха.

ПЯТИЗМАГ ЖІНОК І МУЩИН.

Пятизмаг за мистецтво У. С. С. та українського студента відбудеться в неділю 9. ц. м. в год. 15, а не 16, як було подано початково, з причини великого числа зголошених змагунів.

МОСТИСЬКА. Скала — Сян І. 2:2 (1:1).

Дня 2. Х. п. р. гостила перемиська Б-клясова дружина Сян у Мостиськах, де розіграла товариські змагання з тамошньою Скалою з ремісовим висідом при великій участи видців. Гра дуже цікава і на доволі високому рівені, велась під знаком легкої переваги Сяну, котрий не міг зазначити циферно своєї переваги завдяки обороні і доброму воротареві Скали. Слід відмітити великий поступ Скали, якій належалосьб сміло місце в Б-клясі. Свій поступ може завдячити Скала пильному тренінґові і дуже енерґійному проводові в особі дир. Масника. Суддював зразково проф. Медвіцький з Перемишля.

По змаганнях відбувся чайний вечір, на котрому в імени громадянства Мостиськ привитав дружину Сяну адвокат д-р Кульчицький, який зазначив, що змагання лишили по собі у видців, як рівнож і у змагунів дуже гарні враження.

Слід додати, що У. С. Т. Скала держить пальму першенства у спортовому житті в Мостиськах, як під оглядом організаційним, так і під оглядом технічним, причиняючись до розвою рідного спорту.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 7. Х. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 3·80 зол., за літру молока 21—23 сот., літру сметани 1·10 зол., копу яєць 4·70—4·80 зол.

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 7. жовтня, год. 7.30 веч. „Мадам Батерфляй".

Театр Ріжнородностей.

Субота, 7. жовтня, год. 7.30 веч. „Незодомний лікар".

Кіна.

АПОЛЬО: „Невідомий співець".

АТЛЯНТІК: „Сержант Х".

КАСІНО: „Чоловік-мавпа" (Ван Дайк).

КОЛІСЕЙ: фільма „Засланиці" та ревія „Головне не перейматися".

КОПЕРНИК: „Чоловік, якого я вбив".

МАРУСЕНЬКА: „Чоловік, якого я вбив".

МІРАЖ: „Облава Парижа".

ОАЗА: „Ватерльо-Брідж", „Присуд моря".

ПАЛЯС: „Король то я" (Власта Буріян).

ПАН: „Жінка та шпіон".

ПАСАЖ: „Золото", фільм тиждень і комедія.

ПРОМІНЬ: „Дзвонар із Нотр Дам" і ревія „Сміх то здоровля".

СТИЛЕВЕ: „Циганські романси".

УТІХА: „Жовтолицій капітан", „Скарб на пустині".

ХИМЕРА: „Містер Джекель і д-р Гайд".

Закордонне радіо.

Неділя, 9. жовтня 1932.

Братислава (278,8) 9.00 Богослуження, 17.50 Скрипка, **Мілано** (331,4) 20.30 Опера, **Букарешт** (394,2) 20.00 „Дон Хуан" оп. Моцарта, **Білгород** (430,4) 11.00 Нар. музика, **Рим** (441,2) 10.15 Рел. музика, 20.30 „Аміка" оп. Масканія, **Лянгенберг** (472,4) 9.00 Богослуження, 13.00 Концерт, 20.00 „Фіделіо" оп. Бетовена, **Прага** (487) 11.00 Муз. поранок, 15.00 „Дві вдови" оп. Сметани, **Відень** (517,2) 11.40 Концерт, 19.00 Шлягери, 20.00 „Дівча з передмістя" фарса Нестроя, **Будапешт** (550,5) 11.15 Богослуження, концерт, 17.45 Мад. пісні, 19.20 „Жайворонок" оп. Легара, **Харків** (937,5) 10.00, 14.30, 16.35, 19.00 Концерт, 15.00 Українська музика, 24.00 Комунікати, концерт, **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 14.00 „Дитина та гроші", 20.00 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 9. жовтня 1932.

11.40 Трансм. із Варшави Стріча у відбиванці Тільден-Тлочинський, 11.58 Час, 12.10 Метеор. комунікат, 12.15 Симфонічний поранок, 14.00 Метеор.-рільничий комунікат, 14.05 „Гноєння сіножатей у світлі найновіших дослідів", 14.25 Вармійські пісні, 14.45 „Зимове переховування риб у плеканні", 15.05 Ґрамофон, Сільва рерум, 16.00 „Що чувати в світі?" для молоді, 16.13 „Листи та програми", 16.28 Ґрамофон, 16.45 Скринька для хорих, 17.00 Фортепян, 18.00 Легка музика, 18.50 Всячина, 19.10 Балачка з молодими та старшими, 19.25 „Мрія та бритва" В. Пежинського, 19.55 Плекання коней, 20.00, 21.05 Концерт, 20.55 Спортові вістки, 22.00 Танкова музика, 22.55 Комунікати, 23.00 Львівський спорт. комунікат, 23.05 Мандоліністи.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Максим Солончук, що втік з Рад. України до Румунії, глядає свого дядька Калeника і брата Михайла. Хто знає, де вони перебувають, зволить повідомити про це: Comitetul Ukrainian, Strada Dela-Ve che, 45, Bukarest. IV. Romania 3-3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БРОКАТИ від зол. 3.80, колдри, постіль, фіранки, капи, портієри і накидки найдешевше **Фрайліх, Львів, Сикстуська 21.**

ЛЬОКАЛІ промислові (ток електричний, вода, каналізація) від найбільших до найменших на ріжні цілі до винайму. Спілка акц. Левинський, Львів, Потоцького 58, телефон 5-60. 482 4—4

АРТИСТИЧНА переплетня Кривецького перенесена з ул. Пекарської на вул. Сенаторську 10. 426 8—10

ТОРБИ ШКІЛЬНІ, течки, портфелі, гаманці поручає, направляє найдешевше Заведення Римарсько-Ґалянтерійне Н. Барера, Сикстуська 2. 370 х

КІМНАТА умебльована соняшна до винайму. Супінського 8, правий партер.

КІМНАТА фронтова з обстановою, окремим входом ев. обслугою й сніданням зараз до винайму. Красінського 24. I. поверх. 3—3

КАФЛЯРНЯ, дві печі, механічне уряджения погін електричний, шлямарня, магазини на дуже догідних умовах до винайму. Спілка Акц. Левинський, Потоцького 58. 622 1—4

БЛИЗЬКО Львова (12 кільом.) господарство і будинки винайму. Стація залізнича і почта в місці. Зголошення до 15. жовтня слати: Хітар п. Лавочне для п. Йосифович. 619 1—3

АБСОЛЬВЕНТ торговельної школи, бувший службовик „Народньої Торговлі" — довголітне самостійне ведення склепу, — обійме управу приватного склепу або кооперативи, евентуально посаду помічника. Бранжа байдужа. Може бути також інше заняття. Дасть забезпеку векслеву, або гіпотечну до суми 8.000 зол. Зголошення з умовами до Адмін. „Діла" під „Купець". 620 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Специяліст внутр. недуг, б. асист. клін. У. Я. К.

Д-р Адам Фінкель

ординує від 9—1 і 3—6

ЛЬВІВ, ЗАМАРСТИНІВ, ЛЬВІВСЬКА 8, тел. 60-69.

НАЛЛЯТА НЕЗДОРОВА ЦЕРА...
це ознака кепської переміни матерії. Пийте щоденно напій для здорових і хорих, що не має шкідливої теїни та не розстроює організму.

Herbacianka Oskara Wojnowskiego.

Ціна зол. 2.50 в апт. і апт. скл. Листові поради і безплатні брошури: „Як лічити хороби зелами" висилає: Biuro Sprzedaży Specyfików O. Wojnowskiego — Warszawa, Pl. Krasińskich 8, Tel. 11-91-79. 566 1—1

Бриндзя Groszwirth-a

ПРАВДИВА УГОРСЬКА,
набути можна в складах „Народньої Торговлі" і всюди.
621 1—3

КУПУЙТЕ Й УЖИВАЙТЕ

СИНКУ

з фабрики

Плоцький, Вассерман і С-ка

В КАЛІШІ

з маркою „СЛОНЬ".

Продається у всіх Повітових Союзах і кооперативах.
568 1—5

ЛІЖКА МЕТАЛЕВІ
ВІЗКИ ДІТОЧІ

поручає дешево фабричний склад

МЕЧ. ВОЛКОВИСКИЙ

ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 5. Тел. 95—97

Металеві тапчани.

УВАГА! Ціни фабричні.

ПЛАЩІ
І КОСТЮМИ

по цінах реклямових виконує фірма

Д. Гайнер,

ЛЬВІВ, ДОМІНІКАНСЬКА 4.

Присилайте передплату!

ПОБАЧЕННЯ ЕЛЕҐАНТНИХ ПАНЬ У МОДНІМ СКЛАДІ ШОВКУ І ВОВНИ

ТЕХ-ТА-POL

ЛЬВІВ, УЛ. ЛЕҐІОНІВ 29.

Тільки оригінальні гарні та модні артикули. Великий вибір і дешеві ціни.

ПЯНІНА перворядні по знижених цінах; на догідних умовинах. Купно, продажа; заміна уживаних інструментів.

НОВАЦКІ

Пілсудського 17. Тел. 35-21

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів, Ринок 10